

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 12. decembra 2019 - Leto XXIX, št. 50



PRAZNIKI SO LEPI, ČE SMO SKUPAJ



»... PSMICE SE VČILI, TE RAZVESELILI ...«
stran 3



DVESTO MLAJŠOV JE NAVČO ŠPILATI NA TAMBURICO
stran 6



VSIKŠI JE SVOJE KARTE V ŽEPKO DJAU
stran 8

Sv. Miklavž v Monoštru obiskal otroke

PRAZNIKI SO LEPI, ČE SMO SKUPAJ

5. decembra so se zbrali v Slovenskem domu v Monoštru vsi malčki porabskih vrtcev, da bi pričakali sv. Miklavža, ki

vás, ki jih je pohvalila, da so bili pridni, zato je Miklavž pripravil za njih presenečenje. Kot prvo presenečenje je bil

deni čudež na Gozdni ulici 1A je namenjena prav temu prazničnemu času, ki za otroke pomeni obisk dobrih mož, ki jih tudi obdarijo. V igri nastopata Nežka in Medonjam, ki sta najboljša prijatelja, skupaj živita v gozdu. Bližajo se prazniki, ki se jih Nežka neizmerno veseli. Toda je tudi žalostna, saj se njen prijatelj pripravlja na zimsko spanje, zato bo mo-

Nežki uspe zbuditi medvedka in bosta praznovala skupaj. Medonjam je navdušen nad čarobnostjo praznikov, zato svoje zimsko spanje prestavi

da so bili pridni. Malčki iz posameznih vrtcev so Miklavžu zapeli ali recitirali razne pesmice, nakar so dobili darila z različnimi sladkarijami. Z



Nežka in Medonjam (Miškino gledališče) v igri Medeni čudež na Gozdni ulici 1A

ga je »povabila« Zveza Slovencev na Madžarskem. Otroke iz vrtcev Gornji Senik, Števanovci, Sakalovci in Monošter, njihove vzgojiteljice in goste, med njimi generalno konzulko v Monoštru Metko Lajnšček, je pozdravila predsednica Zveze Slovencev Andrea Ko-



»Kdaj bo že prišel Miklavž?« so spraševali otroci

nastop Miškinega gledališča. Njihova igra z naslovom Me-

ralska praznike preživeti sama. A letos se zgodi čudež, saj



»Ali ste bili pridni?« je vprašal otroke sveti Miklavž

na kasnejši čas. Igra je bila polna humorja, igralca sta poskusila animirati tudi otroke, in sta zelo spretno premostila jezikovne težave.

Na koncu igre sta skupaj z otroki priklicala sv. Miklavža, ki je pristopical v dvorano spokojno in skrivnostno, pozdravil otroke, saj je slišal o njih,

veseljem so ugotavljali, kaj se skriva v vrečki, najraje bi takoj poskusili čokoladice ... Še skupna fotografija in sv. Miklavž se je počasi poslovil, prav tako lisička Nežka in medved Medonjam. Toda obljubili so, da pridejo k porabskim otrokom tudi naslednje leto.

Besedilo in slike: M. Sukič

Miklavž jim je prinesel slovensko slikanico in slovensko čokolado

Generalni konzulat R Slovenije v Monoštru je letos 2. decemb-

na preprogi sejne sobe. Prišlo je kakih 35 otrok, nekateri med

Murske Sobote Kludija Šek Škafar. Obe sta otrokom in starešem zaželeli veseli in praznični december.

Glavno vlogo na srečanju je imela sodelavka soboške knjižnice pravljicarka Vesna Rado-

Če je bilo v pravljici »ledeno mrzlo«, je postajalo v sobi vse topleje, ko so otroci s pesmico »Pridi, pridi sveti Miklavž ...« priklicali Miklavža (belobrade-

upanju, da mu jo bodo starši ali stari starši prebirali, čokolado Gorenjko, miklavža iz medenjakov, ki jih je pripravilo Medičarstvo Celec, in še kaj sladkega.



Vesna Radovanovič je pripovedovala o začarani princeski

ra, pred dnevom sv. Miklavža, povabil malčke in njihove starše iz vrtcev Gornji Senik, Sakalovci in Števanovci na pravljčni večer. Okrog 17. ure je stavbo napolnil otroški živ-žav, saj medtem ko so starši sedeli in se pogovarjali, so se otroci igrali

njimi še v pleničkah, nekateri bodo jeseni že v šolskih klopih. Pisano in precej živahno družino je pozdravila generalna konzulka Metka Lajnšček, nakar je o sodelovanju s Porabjem spregovorila direktorica Pokrajinske in študijske knjižnice iz



Generalna konzulka Metka Lajnšček z majhno »princesko« iz Sakalovcev

vanovič, ki je otrokom pripovedovala pravljico o začarani in v ledeni grad zaprti princeski, ki jo reši beli medved, ki postane po poljubu na smrček lepi mladi princ in ostane s princesko v ledenem gradu.



Malčki in starši so napolnili sejno sobo konzulata

ga in oblečenega v rdeči plašč, kot smo to vajeni na Madžarskem in zato tudi v Porabju), ki jih je bogato obdaril. Vsak otrok je dobil kvalitetno slikanico v

Sladke dobrote so jih čakale tudi v pisarni generalne konzulke, medenjaki in mandarine so se kar topile v ustih otrok.

M. Sukič

»... pesmice se včili, te razveselili ...«

»V pau desetj pred podnevom smo že vöprišli. K sreči smo od Filaks Lacina dobili več kak šest mejterov visiki krispan. Postavili smo zidarska stojala, na šteraj so moški okinčali drejvo. Ženske pa dekile pa smo naredile adventni venec pred cerkvov,« nam je začnila pripovedjati mlada Senčarka Regina Labritz, gda smo vküper ž njauv - v soboto 30. novembra eške en malo pred kmicov - nastrgavali spoj visiko drejvo na srejdj parka za cerkvov na Gorenjom Seniki. Regina se vči za slovensko leranco na univerzi v Somboteli, članica domanje slovenske narodnostne samouprave pa je od letošnjoga oktaubra. »Samouprava má tri nauve mlade članice. Z veseldjom smo pomagale pri organizaciji letošnjoga adventno-predbožičnoga programa, šteri je že šega v našoj vesi.« Kauli péte vöre večer se je park med poštijov pa potokom na-

slovensko zagovornico Eriko Köleš Kiss, slovensko generalno konzulko Metko Lajnsček ino predsednico Slovenske zveze Andreo Kovács tö. Prva kak bi se začno bogati



Plebanoš Tibor Tóth so po dvojezičnoj molitvi blagoslovili adventni venec

program, je predsednica domanje slovenske samouprave Eva Lazar vse navzauče pozvala k cerkvi Ivana Krstitela. Po kratkoj dvojezičnoj molitvi so porabski plebanoš Tibor Tóth blagoslovili adventni

pomočnikom, s šterimi so se organizatorge že cejli keden pripravljali. V madžarskoj rejči je zbrano lüstvo pozdravo senčarski župan Gabor Ropoš tö, šteri se je najbolje zavalu tistim

mlajšam, šteri so se tak dosta nalečüvali na program.

Tisti večer so se rejsan mlajši najbolje vöpokazali. Na oder so oprvim staupile Seniške sinice, mlašeči pevski zbor Zveze Slovencev. Vküper z mentoricama Gyöngyi Bajzek pa Julijov Fajhtinger so svoj nastop začnile z dugov slovenskov pesmicov o zimi, brezi sprevanja kakši koli inštrumentov. Po tistom so se mlajši združili v menjše skupine pa so kitice slovenske ljudske naute »Na planincah« zaspejvale izmenično, edna ekipa za drugov. Te smo pa nika takšoga čüli, ka do tega mau eške nikdar nej: senčarski mlajši so engliški zaspejvali rockovsko himno britanske skupine Queen »We will rock you«. Če rejsan se na šauli ne včijo engliški, so solisti Vanesa Šulič, Štefanija Dravec pa Mate Labritz reči pa melodijo pesmi do slejdnjoga punkta djenau zaspejvali. Na veukom krispani se je blisketalo več kak stau posvejtov. Mejsec je veselo sijo na mlade sinčarske plesce, šteri so v tenki puloveraj, na ritme erični božični šlagerov nutpokazali moderne diskoplese. Lepau je bilau videti, ka je zvün dejkeu eden pojep tö pleso. Na redej so bili vözraščeni, čla-

ni Mejšanoga pevskega zbora ZSM Avgust Pavel. Če rejsan so jim reflektori drejkt v auči sijali, so lepau štiriglasno zaspejvali dve slovenskivi adventnivi pa edno vogrsko božično pesem. »Adventne pesmi so zvekšoga Marijine, vej je pa Marija rodila Jezoša. Največ od toga spejvamo, kak je Marija čakala, ka Jezoš pride na svejt,« nam je kisnej razto mačo zborovodja Ciril Kozar pa cujdau: »Če rejsan mamozborovske pesmi iz Slovenije tö, največ cerkveni pesmi vzememo vö s pesmarice, Poslušajte, vsi ljudje. Sploj adventne so fejest stare pa lejpe, škoda, ka bi je nej spejvali.« Sledik smo vidli, ka Miklauš tö vej plesati. Redečo šapko pa je nej samo un na glavej emo, liki vsi mlajši, šteri so vküper ž njim skakali na moderne ritme - ali v kraugi ali v ednom redej. Če rejsan je Miklauša malo križec bolo, je donk leko zdigno eden veuki žakeu, s šteroga je saloncuker med mlajše lüčo. Lejpi moment večera je bilau,

se je v publiku vsikdar več lüdi pogučavalo, mikrofonge pa so nej zavolé krepki bili, ka bi vse lepau čüli. Malčki so eške lepau zaspejvali slovensko nauto »Enkrat je bil en škrat«, te pa z rokami pokazali, kak »snežinke padajo z neba«. Senčarske mlajše so nalekle domanje vzgojiteljice pa vzgojiteljica-asistentka Andreja Serdt Maučec.

Po dvojezičnom programi najmenjši Senčarov je rejsan prišo pravi Miklauš. Vse navzauče mlajše je dobri starček čako na oder, gde je vsikšoma kaj za dar dau. Organizatorge pa so vözraščenim ponüdili topeu čaj pa reteše - depa fajno küjano vino se je tö natakalo. »Vsi tü živemo v našoj vesi, generacije morejo vküper delati. Aj starejši vidijo, ka mladi znajo, mladi pa aj vidijo, kakše šege, navade ohranjajo starejši. Radi bi bili, ka bi naš adventni program uni nadaljevali. Leko, ka kaj ovak vözmisljijo, depa aj ves donk vküppride,« je za



Seniške sinice so pokazale, ka ne vejo samo slovenski, liki engliški tö spejvati

puno z lidami, med šterimi je dosta mlajšov tö bilau. Kisnej so organizatorge ovadili, ka če rejsan adventno-predbožični program držita slovenska narodnostna pa lokalna samouprava vküper že štrto leto, telko lüdi je eške nikdar nej vküpprišlo. Letos je prireditev pomagala Državna slovenska samouprava tö, zatok smo za en malo med lüstvom na pamet vzeli predsednika krovne organizacije Karela Holeca. Par minutov kisnej smo srečali

venec, na šterom se je za en malo vužgala prva (električna) adventna svejča - ka bi bila posvejt v kmici, kak liki je Odrešenik posvejt sveta grato. Gda smo nazaj prauti odri stapali, se je eške samo rejsan vidlo, kelko lüdi je vküpprišlo. V svojom pozdravi je predsednica Eva Lazar navzaučim tapravla, ka se je začno čas veseldja, čas méra ino čas pričakovanja, gda se moremo prej s sebov pa z lidami kauli nas spravlati. Zavalila se je vsejm



Pod šest mejterov visikim krispanom je adventne pesmi zaspejvo MePZ Avgust Pavel

gda so trgé šaularge pa dve šaularki zaspejvali pesem »Božič je za vse« od pesmarce Mance Špik. En malo po tistim pa je oder že puni biu z mlajšami s senčarskoga vrtca. Vsi malčki so meli redeče šapke ino vküper zvali: »Pridi, prid, sveti Miklauš«. Od nji smo čüli eške vogrsko pesmico o mali črejvlaj pa Miklauši, depa pesem o Miklauša gvanti tö. Malo je samo škoda bilau, ka

konec želejla glavna organizatorka Eva Lazar pa za slobaud eške ovadila, ka so nauve članice narodnostne samouprave že zdaj dosta pomagale. »Vüepam, ka za pet lejt tö ostanajo pa do tadale delale ...« (Kejp na 1. strani: »Božič je, božič je« - smo čüli od šaularov višiši klasov DOŠ Jožefa Košiča.)

-dm-

PREKMURJE

»Bogastvo ne more zadovoljiti duše«

V evangeličanski cerkvi Martina Luthra v Murski Soboti so na prvo adventno nedelo uradno umestili nauvo predsedstvo Evangeličanske cerkve augsburške veroizpovedi v Republiki Sloveniji. S tak imenovano inštalacijo sta pūšpek Leon Novak in inšpektor Bojan Prosič za šest let prejkvzela predsedstvo cerkve z okauli 20 gezero vörniki.

Na svečano bogoslužje je pouleg evangeličanskih dūhovníkov in predstavnikov različnih cerkva prišo tudi slovenski politični vrej (predsednik rosaga Borut Pahor, predsednik vlade Marjan Šarec in predsednik državnoga zbora Dejan Židan), pouleg njih pa še dosta drugih eričnih lidi. Dozdajšnjomi pūšpeki Gezi Filoji in inšpektori Johanni Lacoji se je za njūno delo zahvalo častni pūšpek Geza Erniša, nauvo predsedstvo pa so umestili Geza Filo in duhovnika Mitja Andrejek pa Štefan Bez nec. Ob svečani zaprisegi je Leon Novak, steri je biu za nauvoga pūšpeka izvoljeni meseca septembra na sinodi (volilnon djileši), prejkvzeu pūšpekovo znamenje, tau je križ, nauvoizvoljeni inšpektor Bojan Prosič pa Ustavo in Statut Cerkve. Nauvi pūšpek je v predgi pravo, ka je kak za kapitana šifta tudi za krščansko cerkev fontoška »pomorska karta«, se pravi Sveto pismo. »Brez štenja in upoštevavanja svetopisemskih napotkov je krščanska cerkev kak zgūbleni šift na odprejtom mordji, prepūščena v nemilost morskim tokovom in velikim valovom različnih filozofij in ideologij,« je izpostavo 56-letni Novak in cjudau, ka je »bogastvo, steroga Baug obečavle svoji Cerkvi, deci in sodelavcom, nej materialno, liki dūhovno, vej pa še tak velik bogastvo ne more zadovoljiti duše in potešiti najbolje globokoga hrepenenja oziroma lakote po zadovolstvi, lūbezni in toplini.«

Silva Eöry

ZAKLJUČNA PRIREDITEV MAJ 2019

V petek, 22. novembra 2019, je v Cankarjevem domu v Ljubljani potekala zaključna prireditev M.A.J. 2019 – MREŽA ALPE JADRAN, kjer so postavili tudi smernice za M.A.J. 2020.

Prireditve se je udeležilo več kot 100 mladih iz zamejstva. To dokazuje, kako pomembno je povezovanje mladih v alpsko-jadranski regiji. Mladi so prišli z avstrijske Koroške, iz Kanalske doline, Benečije in Trsta, iz Gorskega Kotarja in Reke ter iz Porabja. Na srečanju so bili prisotni tudi predstavniki zamejskih



Porabci s predsednikom vlade Marjanom Šarcem

združenj iz Avstrije, Italije in Madžarske.

Pireditve je s svojo prisotnostjo počastil tudi Marjan Šarec, predsednik Vlade Republike Slovenije, ki je izpostavil pomen sodelovanja in da moramo zgrabiti in uresničiti možnosti, ki jih imamo. Poudaril je tudi, da tovrstni projekti krepijo narodno zavest in jih je treba zato še bolj izkoristiti.

Zbrane ja nagovorila tudi državna sekretarka Olga Belec z Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Poudarila je, da projekt, ki ga Urad finančno podpira že drugo leto, naslavlja dve ključni prioriteti Urada, in sicer: mladi ter gospodarstvo.

Felix Wieser, podpredsednik Slovenske gospodarske zveze v Celovcu in idejni vodja projekta, je mnenja, da je povezovanje mladih v regiji ključnega pomena, in če nam to uspe, bomo vsi bolje živeli.

Mlade je nagovorila tudi Aleksandra Pivec, ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Ona spremlja projekt od samega začetka in je ponudila pomoč tudi za naprej.

Na prireditvi so glavno vlogo igrali mladi. Simon Pasterk iz Železne Kaple v Avstriji, Tereza Stavar iz Trsta, Tamas Kovács iz Monoštra so pozdravili udeležence, predstavili situacijo, v kateri živijo v svoji regiji in vizije za prihodnost.

Po kratkem odmoru je sledila še okrogla miza z naslovom »Moja prihodnost je v alpsko – jadranski regiji in kako narediti regijo privlačnejšo za mlade«. Mladi, ki smo aktivni v zamejstvu, in sicer Fanika Loren iz Benečije, Simon Kummer iz avstrijske koroške, Ema Pregelj iz Slovenije, Anita Vajda iz Monoštra, Mihaela Pauman z Reke smo pod vodstvom Luke Podlipnika debatirali o tem, kaj nam je dal ta projekt in na kakšen način lahko sodelujemo tudi v prihodnosti.

Mladi smo v zadnjem delu prireditve imeli še delavnico z Leonom Magdalencem na temo javno nastopanje.

Kakor lanska tudi letošnja srečanja MAJ so potekala v dobrem razpoloženju, dobili smo spet nove prijatelje, ob delavnicah in predavanjih smo se naučili veliko novih stvari, ki jih lahko koristimo pri svojem delu.

Slovenija/Murska Sobota

V POČASTITEV SLOVENSKE PISANE BESEDE

Od leta 2000 ali od 200. obletnice rojstva Franceta Prešerna je 3. december, pesnikov rojstni dan, v Sloveniji poimenovan *Ta veseli dan kulture*. Skoraj vse kulturne ustanove od Ljubljane do Lendave ali do Kopra povabijo na obisk brez vstopnine ljubitelje

Pred Pokrajinsko in študijsko knjižnico so odkrili skulpturo kiparja Mirka Bratuše, ki simbolizira akcijo *Rastoča knjiga*, s katero v Sloveniji od 1000-letnice Brižinskih spomenikov vzpodbujajo branje slovenske knjige. Skulpturo so postavili v počas-



Izdaje Pomurskega muzeja: 25. zbornik in knjigo 100 dejstev o Prekmurju so predstavili: direktorica muzeja Metka Fujs, ilustratorica publikacije Tamara Rimele in urednik zbornika Branko Kerman

umetnosti. Običajno, in tako je bilo tudi letos, se zvrsti tudi okoli 300 različnih dogodkov v knjižnicah, muzejih in galerijah, posebne prireditve pa pripravijo tudi za šolarje. Odločitev za to je bila odlična, kajti prej je bila izjemna koncentracija dogodkov ob 8. februarju, dnevu Prešernove smrti in slovenskem kulturnem prazniku. Zdaj se dogodki bolj porazdelijo med 3. decembrom in 8. februarjem.

Nadvse živahen je bil kulturni utrip tudi v Murski Soboti (pa tudi v drugih pomurskih krajih). Dan prej, 2. decembra, so v Pokrajinski in študijski knjižnici odprli razstavo likovnih del letošnje kolonije *Primož Trubar*. Na razstavi so dela osmih priznanih likovnih umetnikov. Kolonija ima dolgoletno tradicijo, Slovensko protestantsko društvo Primož Trubar je v sodelovanju z evangeličansko cerkvijo na Slovenskem pripravilo prvo kolonijo leta 1995.

titev slovenske pisane besede in književne ustvarjalnosti v Prekmurju.

Ta veseli dan kulture so v Pomurskem muzeju počastili z izdajo dveh knjig in likovno razstavo, in sicer s predstavitevijo 25. zbornika *soboškega muzeja*, v celoti posvečenega lani umrlemu sodelavcu Francu Kuzmiču, in knjigo *100 dejstev o Prekmurju* avtorice Metke Fujs, z ilustracijami Tamare Rimele. Ilustracije so predstavljene tudi na posebni na razstavi.

Zelo živahno je bilo tudi v *Galeriji*, kjer je v slovenskem prostoru odmevna razstava *Osamljenosti – Izrazi tesnobe v »prekmurški« likovni umetnosti*. Predstavlja se 13 avtorjev, katerih dela so iz stalne galerijske zbirke. Razstavo je postavil Robert Inhof, ki je tudi avtor obsežnega kataloga, bolj monografije kot priložnostnega vpogleda v razstavo.

Tekst in foto: E. Ružič

Mladi Porabci se zavedamo, da je prihodnost slovenstva na nas, ki smo aktivni v zamejstvu in vsak od nas lahko prispeva k izboljšanju situacije.

Hvaležni smo organizatorjem za projekt in se že veselimo našega naslednjega srečanja!

Anita Vajda

Pletli smo adventne vence

30. novembra je Slovenska narodnostna samouprava Števanovci organizirala tradicionalno prireditev »Pripravljamo se na advent«. V goste smo povabili Pevsko društvo prekmurskih lovcev. Na začetku so nam zapeli pesem Teče mi voda. Potem je vse navzoče pozdravila predsednica Agica Holec. Posebej je pozdravila generalno konzulko Metko Lajnsček in župana Števanovcev Šandorja Fodorja.



Na kratko je povedala, kaj vse je naredila narodnostna samouprava v tem letu, katere programe je organizirala. Potem se je nadaljeval koncert. Poslušali smo čudovite priredbe ljudskih pesmi ter umetne in lovske pesmi.

Po koncertu se je začelo delo, pletenje vencev in sestavljanje namiznih božičnih okrasov. Delo je bilo zanimivo in smo aktivno sodelovali. Še lovci so se nam pridružili in pletli vence, medtem so tudi zapeli.



Čudoviti in lepo okrašeni venci so nastali, ki jih je v nedeljo župnik blagoslovil pri sveti maši.

Hvala vsem, ki so se nam pridružili. Posebej bi se zahvalila Marti Šteinmetz, ki nam je okrasila spletene vence in Iluš Dončec za vodenje delavnice.

*Agica Holecz
predsednica*

Adventni koncert v Trauščaj

Pevski zbor Društva porabski slovenski penzionistov je z veseljem vzel pozvanje zdaj že drugo leto na Adventni koncert, steroga je v domanjoj cerkvi pripravila predmestna monoštrska samouprava Traušče. Monoštrski mladinski pevski zbor, vozraščeni Mejšani zbor pa Ljudske pevke Békefi Antal iz Monoštra so nas s šestnajset članskim slovenskim zborom vred s svojimi adventnimi pesmimi popeljali v blajženi adventni čas. Po koncertu so se pa veselo družili na farofi mladi pa starejši, Vaugri pa Slovenci.



Klara Fodor

Adventno srečanje nemških pevskih zborov



Že petindvajsetič so se srečali nemški pevski zbori iz Železne in Zalske županije, tokrat jih je gostil Monošter. Po sveti maši v nemškem jeziku se je srečanje nadaljevalo v refektoriju s koncertom z naslovom Adventskranz, na katerem je nastopajoče pozdravil poslanec parlamenta Zsolt V. Németh: »Pesem je dvojna molitev. Lepo je pričakovati praznike in s pesmijo dočakati božič.«

HRL

Spejvali do pri sveti meši

24. decembra do spejvali v 20.45 vöri na Dolenjom Seniki med sveto mešo moški člani Mešanega pevskega zbora Avgust Pavel.

Pridite!

Slovenska narodnostna samouprava, Dolnji Senik

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Samo djelič je dragši

Decembra se začne sezona za prodajalce krispanov (božičnih jelk), edni že zdaj kipi v levo, depa gužva baude od sredine decembra. V Železni županiji se to dosta lidi spravlja s krispanami, depa zavolo vrejmena je vsigdar bola težko pauvati. Edni tau pravijo, če tak ostane vrejmen, te za deset lejt v taj krajini več nede krispanov. Zavolo tauga, ka po mrzli zimi tak nagnauk vrauč grata, nega spomladi. Tau je zato baja, ka za djeliče so tej mejseci najbola potrejbni, sploj pa za tiste, steri so marca, aprila posajeni. Dočas, ka so prvin taše djeliče to kupli, sterim tü pa tam kakšna vejka falila, gnesden že samo taše küpijo, steri so brezi hibe. Taši je pa malo, zato ka če so sploj skrak eden k drugomi, tam te že vejka ne zraste tak kak bi trbelo. Zavolo tauga se na eden kvadratni mejter gnesden menje djeličov sadi kak prvin. V tejm je že to sprememba, ka prvin je dojšlo djelič v mrežo zasükati, zdaj že tau ne dojde, zdaj se še s folijov pokrija. Dostakrat se čuje, ka krispan kak najkasnej trbej vövrezati pa de te duže tatau. Tau to nej istina, zato ka na tau najbola temperature vplivajo, kak dugo listje zdrži. Cejne so se letos samo pri djeliči zdignile, zato ka vsakšo leto je menje djeličov, srebrne jelke pa nordmanna cejne so ostale tak, kak so bile.

S krispani je sploj dosta dela pa fejt vpliva nanje vrejmen pa vsakši fele beteg, zavolo tauga se že vsigdar menje lüstva spravlja z njimi. Če stoj proto taumi lejpe krispane pripauva, te je še odati to mora, pa nej vseedno, za kakšo cejno, zato ka dočas, ka je leko odaš, dosta ceringe maš z njimi.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Pokojninska novela

Državni zbor je s 46 glasovi za in enim proti sprejel pokojninsko novelo, ki naj bi zagotovila boljšo socialno varnost upokojencev in hkrati z mehкими ukrepi zvišala delovno aktivnost med starejšimi delavci. Novela, ki je usklajena med socialnimi partnerji, bo v šestih letih moškimi zagotovila dvig odmernega odstotka za izračun pokojninske osnove za 40 let pokojninske dobe z zdajšnjih 57,25 odstotka na 63,5 odstotka. Za ženske tak odmerni odstotek že velja, vendar bi se brez sprememb znižal. Tako za moške kot za ženske se odmerni odstotek zvišuje tudi za 15 let zavarovalne dobe, in sicer s 26 na 29,5 odstotka. Z zvišanjem odmernih odstotkov se bo zagotovilo tudi zvišanje drugih pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Pokojnina se bo za vsakega otroka povišala za 1,36 odstotka, a največ za tri otroke. Pri tem je postavljen pogoj, da se upravičenka ali upravičenec ne upokoji predčasno. Pri t. i. dvojnem statusu novela določa, da zavarovanec, ki ostane v zaposlitvi po izpolnitvi pogojev za starostno upokojitev, poleg plače prejema tudi 40 odstotkov pokojnine, po preteku treh let pa 20 odstotkov. Z namenom, da bi zavarovanci ostajali v zavarovanju tudi po dopolnjenem 40. letu pokojninske dobe, je poleg tega določeno, da se pokojnina zviša za tri odstotke na letni ravni, pri čemer se za vsakih šest mesecev dopolnjene pokojninske dobe prišteje 1,5 odstotka. Po zdajšnjih ureditvi se je prištel en odstotek na vsake tri mesece. Projekcije za Slovenijo po opozorilu vlade napovedujejo intenzivne demografske spremembe. Prebivalstvo naj bi se staralo hitreje kot v večini drugih držav članic EU. Projekcije po navedbah vlade kažejo, da naj bi izdatki za pokojnine leta 2070 dosegli 14,9 odstotka bruto domačega proizvoda, kar Slovenijo uvršča pod sam vrh držav članic EU.

Miki Smej - vodja böltinske tamburaške skupine

Dvesto mlajšov je navčó špilati na tamburico

Tamburaštvo ma v Böltincaj že dugoletno tradicijo. Po najdenih zapisaj in kejpaj so prva brodili, ka so tamburaši v tom kraji prvo paut zašpilali leta 1924, zdaj pa se je najšo podatek, ka naj bi se prvo paut notpokazali že na veselici, stero je 4. februarja 1923 pripravila Slovenska matica. Tamburaši so tistoga cajta dosta nastopov meli na gostüvanjaj, v krčmaj pa na drugi prireditvaj. V cajti druge svetovne bojne in tüdi po njoj pa se je s tamburicami v Böltincaj niške nej spravlo. »Istina je tau gé, ka sam ges na fude steu igrati, samo so stariške nej meli pejnez, ka bi mi jih küpili. Te pa sam prišo do enoga staroga brača, trambulice, in sam začno na té inštrument špilati. Najšo sam pajdaša, svojoga bratranca, pa ške enoga kolego in tak smo se prvo mi trgé mantrali in igrali. Po vsej vesnicaj okauli Böltinec je bila stara

žitek prinese obveznosti, tak šaulo, pa sodačijo, te pride držina in tak jih je velka večina tau tanjala. Ges pa vztrajam pa dokejč ške bom, bom.« Je pa sogovorniki uspelo, ka je s



Miki Smej za hobi rad redi reči iz bambusovih palic

tamburaštvom »zastrupo« svoje mlajše, tak ka pouleg njega v tamburaški skupini špilajo ške vsi trgé sinauvi: Aleš, Marko in Uroš.

So pa nej tamburice edini in-



Članice in člani tamburaške skupine v böltinskem parki leta 2011; od leve prouti pravi zadaj stogijo: Uroš Smej, Mateja Nerad, Mirko Smej, Elizabeta Tot, Silva Sebjan, Alen Lebar, Aleš Smej; v prvi vrsti od leve prauti pravi: Greta Zrinski, Marko Smej in Danilo Lebar

tamburaška šker razmetana. S pajdaši smo jo 1961. leta, te sam ške v šaulo odo, začnili vküpspravlati. Sami smo se včili, nej sam v nikšo glasbeno po posluhi,« je raztolmačo Miki Smej, dugoletni vodja böltinskih tamburašov, steri so prva špilali pod okriljom Planinskega društva Beltinci: »V skor 60 lejtaj sam dvesto mlajšov navčó špilati na tamburice. Vsi so le-pau znali igrati ali znamo, ka

štrument, s sterim se Miki Smej spravla. Gda je ške mlajši biu, je večkrat v roke vzeu električno kitaro: »V šestdeseti lejtaj je tau bilou popularno. Tau so bili cajti skupine The Beatles. Te smo z dečki igrali na plesaj, stero so pripravljali v našom mladinskem daumi. Te pa se je zgaulo, ka so se eni pojduje šli šaulivat v Ljubljano, drugi na delo v Dajčland, tretji k sodakom in sam osto sam. In tak so mi pa ostale moje trambulice.«

Böltinska tamburaška skupina, stera že od nekda špila Farkašov sistem, imenovani tüdi dvoglasni kvintni sistem, je po tistom, ka je bilou 1969. leta ustanovljeno kulturno-umetniško društvo, gratala tau toga društva. V tom cajti so meli že več kak 600 nastopov in ške gnesden jih je nej tak malo: »Veseli smo vsakšoga povabila, tüdi v Porabje radi pridemo, gda nas pozovejo. V leti 2011 sam si tak vözbredo, ka bi bilou lepau, če bi cuj dali ške spejvanje, in tak se nam na nastopaj dostakrat pridružijo ške člani našoga moškoga kvarteta.«

V držini Mikija Smeja je bilou pet mlajšov: »Meu sam dva brata in dve sestri, samo ka sta en brat in sestra že pokojna. S paverstvom smo se spravljali. Gda si domau s šaule pribežo, te je čakalo pismo starišov, na sterom je pisalo, ta pa ta pridi, ka boš pomago. Dela je bilou dosta, ali vala Baugi, smo nej bili srmacke.« Po zgotovljeni osnovni šauli se je

v Šalovce. Na Goričkom sam delo trifrtale leta, in tau v bauti pa na bencinski pumpi. Te je ške tak bilou, ka je skor cejli den trpelo, ka sam iz Böltinec prišo do Šalovec. Z busom sam prva šau v Mursko Soboto, te pa naprej z drugim busom do križarke in prej Stanjevec, Adrijanec do Šalovec. Med kednon sam tam živo, domau sam odo samo za vikend. Živo sam pri eni starejši ženski. Čiglij je daleč bilou, mam lejpe spomine na Goričko pa na lidi, stero sam tam spozno.«

Po tistom ka je v penzijo prišo (nazadnje je delo kak skladičnik (raktáros) v firmi Lek v Lipovcaj), ma zdaj ške več časa za ženo Vero, za tamburaše - steri že od vsega začetka vadijo, ponavadi ob petkaj, v njihovon rami - pa tüdi za ške en zanimivi hobi: »Doma mam bambus posajeni, te pa sam si pred štirimi leti tak vözbredo, ka bi bilou tau škoda küriti, tak ka zdaj iz tej palic delam raznorozne reči. Tüdi en takši inda-



Miki Smej (prvi s prave) in njegova skupina, stera se je zvala Galebi

dala šaulivo na srednji ekonomski šauli v Murski Soboti, gé je tüdi špilo v tamburaški skupini. Tüdi pri sodakaj, slüžo je v Spliti in Mostari, je nej šlo brez muzike, vej pa je špilo na kitaro v sodačkom ansamblu: »Prva ka sam šau k sodakom, sam biu dve leti zaposleni v bautoški firmi Potrošnik, gé sam prej meu odavanje vina po cejlom Prekmurji. Gda sam prišo nazaj, je tam nej bilo več mesta za mene, pa so me poslali

šnji ram sam napravo. Zdaj ka zima pride, de več cajta, tak ka mo leko pa kaj redo iz bambusa. Pouleg toga, največkrat z vrbovoga lesa, delam tüdi korita za križ mejsiti, tanjere, kijance in tak ta dale.« (Kejp na 1. strani: Zadnja leta tamburaši radi nastopajo vküper z moškimi kvartetom.)

Silva Eöry
Kejpi: Silva Eöry in Osebnih arhiv Mikija Smeja.

Cveglar v fajfi

Gnauk je v edni maloj vesi živo eden dejdek, šteri je nej emo nej ženo nej mlajše. Tačas, ka je biu mladi, je flajсно delo pa si služo vsakdenešnji krü, gda pa je stari grato pa je več nej emo mauči, je nej emo žive düše, štera bi ma pomagala. Zatok je té dejdek dostakrat lačen biu. Nika je nej emo, samo edno fajfo, depa ta ma je tö nej dosta hasnila, vej je pa nej emo penez za dvan. En den je biu pá sploj-sploj lačen ino je začno djaukati:

»O, če bi mi donk nekaj pomago v mojom srmastvi! Nemam človeka, šteri bi se mi smilüvo. Če bi mi nekaj dau samo edno skaurdjico krüja, bi go namaučo s skuzami ino go zo. Pa če bi samo tak malo krüja bilau, kelko eden cveglar leko drži.«

Ranč je nej do konca povödo, gda je spod posteale vöprišo tenki glas:

»Dejdek, dejdek, ali me ti zo veš?«

»Što si pa gé?« se je čüdivo dejdek.

»Ge sem! Cveglar!«

»I, gde pa si, cveglar?«

»Pod postelov, dejdek! Prineso sem ti krü, ka bi nej od gladi mrau.«

Dejdek se je dojpötülo ino spod posteale vöpotegno cveglara, maloga možaka, šteri je v svoji drauvni rokaj držo mali-mali kolač krüja. Dejdek je cveglara postavo na sto ino začno djaukati od sreče, te pa zo krüjek. Pa gledaj: najo se je kak eške nikdar!

»Ti samo pri meni ostani, dragi cveglar,« ga je proso dejdek.

»O, ge bi austo, samo ka me fejest zebé! Tam, gde sem ge doma, če rejsan nega sunca, je v moji kamraj pod zemlaup donk toplo.«

Dejdek pa je v roké vzeu svojo fajfo za dvan, opro prikovalč ino v fajfi s süjim listkem postlau cveglari. Tanut ga je djau, tisti pa je včasik zaspo. Od tistoga mau, gda je dejdek

lačen biu, je zbüdo cveglara ino ga vö s fajfe strauso. Tisti pa je leko skaus vsikšo müšino lükjno odleto v svoj grad pod zemlaup ino dejdeki prineso, ka je želo.

Tak je emo dejdek vsega zavolé, samo mlejka nej. Tau pa ma je dober cveglar tö nej



mogo dati. Zatok je eden den dejdeki prineso eden zlati krajcar pa ma pravo:

»Idi zranje na senje pa si za té zlati krajcar küpi edno kozo. Pa boš emo zavolé mlejka, eške preveč!«

Drügi den zazranka je dejdek rano gorstano, ka bi v pravom cajti prišo na senje. Že je sto tatiti, gda je cveglar začno s fajfe kričati:

»Dejdek, s sebov me vzemi! S sebov me vzemi!«

Dejdek je vtekno fajfico med zobé ino odišo od daumi.

Na senji je k njemi staupo eden stari bautoš ino se začno pogajati:

»Oho, dejdek, kak lepo fajfo mate! Ali mi go odate?«

»Nej, nej, ne odam!« je včasik pravo dejdek.

Te se je stavo pred ednim pastérom, šteri je na senje edno lepo kozo prigno. Dejdek je dugo-dugo gledó tisto kozo, te pa donk pito:

»Kelko prosiš za tau bleklačo?«

»Dajte mi eden zlati krajcar

pa svojo fajfo, pa de vaš!« je dau valas pastér.

»Krajcar že dam, fajfo pa nej,« se je anglo dejdek.

»Če ne date fajfo, pa nika!« je emo trdo glavau pastér. Dejdek je odišo dale, koza pa je za njim blekala:

»Meee, küpi me! Küpi me,

dam!«

Dejdek pa je samo dale stapo. Te je eden drügi k njemi stapo ino pravo:

»Jaj, jaj, dejdek, vej je pa vam fajfa vogasnila! Čakajte no, ka vam go vužgém!«

Pa je že sturbe kamen pa taupli vövljeko, dejdek pa se je zbojo:

»Oho, odjna pa nej!«

Na konci je dejdek donk najšo edno takšo kozo, štera se ma je vidla. Plačo je zlati krajcar za njau pa go prigno domau. Po tistom je emo do konca žitka zavolé krüja pa kozinoga mlejka.

Gda pa je mrau, so ga lidgé z vési pokopali pa z njegovoga rama vöodnesli vse, ka je eške bilau za nüc. Samo za staro fajfo se je niške nej brigo. Ličili so go v kaut, gde venak eške zdaj leži.

Če bi štoj od vas rad emo cveglara pri sebi, aj dé v tistoga dejdeka prazen ram ino ziške talüčano fajfo. Veseli de tisti, šteri go najde, vejpa v njej lekar eške zdaj spi cveglar, šteri srečo nosi.

Na domanjó rejč obrno:

-dm-

Ilustracija: -mkm-

O cvetlični terapiji



Homeopatska zdravnica Mónika Andits-Borcsányi je v monoštrski knjižnici predavala o Bachovi cvetlični terapiji. Po predavanju s promocijo so udeleženci lahko poskusili cvetne esence ali izvlečke.

LRH

... DO MADŽARSKE

Rezultati Pisa testov

Prejšnji teden so bili predstavljeni rezultati najnovejše mednarodne raziskave PISA, v kateri se merijo bralna, matematična in naravoslovna pismenost 15-letnikov. Merjenje, ki je bilo izpeljano lani spomladi v 79 državah in je zajelo več kot 600 tisoč mladostnikov, med njimi 5.100 madžarskih, je pokazalo, da so madžarski 15-letniki sicer na vseh treh področjih izboljšali rezultate iz leta 2015, toda so še zmeraj pod povprečjem članic Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj. Pri matematični in naravoslovni pismenosti so dosegli 481 točk, pri bralni pa 476. Slovenija je na vseh treh področjih boljša, pri bralni pismenosti so slovenski 15-letniki dosegli 495 točk, pri matematični 509, pri naravoslovni 507 in so s temi rezultati nad povprečjem OECD držav.

Državni sekretar za javno šolstvo Zoltán Maruzsa meni, da je izboljšanje rezultatov sad šolske politike vlade, toda opozicijski ekspert za šolstvo Péter Radó pravi, da izboljšanje rezultatov od 4 do 6 točk pomeni le to, da so se ustalili slabi rezultati javnega šolstva, in da le-to v sedanji strukturi niti ni sposobno dosežati boljših rezultatov.

Novi predsednik na čelu Državne romske samouprave

Skupščina Državne romske samouprave je prejšnji teden izvolila novega predsednika Jánosa Agócsa, ki je predsednik Zveze mladih Romov. Podprle so ga tudi druge organizacije, ki imajo člane v DRS, med njimi Pralipe in Gibanje za romske meščanske pravice. Državna romska samouprava ima 47 članov, volilnega občnega zbora se jih je udeležilo 46. Edino prejšnjega predsednika, člana madžarskega parlamenta v FIDESZ-ovih barvah, Flóriána Farkaša ni bilo, skupščini je sporočil, da niti mandata ne bo prevzel. Skupščina je z aplavzom pozdravila njegovo odločitev, kar kaže na to, da čeprav je bil dobro zapisan pri vladni stranki, med svojimi ljudmi ni užival preveč simpatije.

VSİKŠI JE SVOJE KARTE V ŽEPKO DJAU

Kürnjek Ani, po možej Lábo-di, že duga lejta v Varaši živé, depa korenjé v vesi Andovci ma, gde se je narodila. S tau-ga časa, gda je še tam živela, dosta črno-bejli kejpov ma, drugo že trno tak nej ostalo, zato ka rojstni ram so že pred lejtami odali. Kak je pripovej-dala, gda te stare kejpe gleda, spomini tó nazaj pridejo, zato ka človek, kak dejo lejta, tak bola vse pozabi. Med dosta kejpami sem par vóodebro, med tejmi je bejo taši tó, gde še Ani mogla zmišlavati, sto so na kejpi pa gde se je kejp fotografiro.

- Ani, je taši človek na kejpi, steroga poznaš med tejmi, steri tam sedijo pred ramom?

»Tau je fejst stari tjejp, če dobro mislim, te je tau na Verici pri Dójni bilau, odkec je moja mati bejla, zato ka tam je bejo taši trnac. Tak gledam, ka nišo gostúvanje moglo biti, tau se vidi na gvanti, kak so goranaravnjeni.

Dapa tau je že vejn več kak stau lejt stari kejp, zato ka dja trno nikoga ne poznam.«

- Je še eden stari kejp, sto je pa na tejm, tauga gvúšno poznaš.

»Tau je moj dejdek, oča od materé, tak se je zvau, ka Kovač Ištvan, on je na Verici žejvo. Moj oča je pa iz Andovec bejo, po iži smo se tak zvali, ka Zetjini. Je še eden stari tjejp, gde je moj oča dolavzeti, gda je sodak bejo. On je s štúkom strejlo pa odo je tam, gde je najúše vcujšlau, tam pri reki Don, odkec je samo sploj malo lústva domau prišlo. On je bejo eden med tejmi, mamin brat je nej emo tašo srečo, ta so ga odpe-lali pa več nikdar smo ga nej vidli.«

- Gnauk sta dva starejšiva gospaуда odla po Andovci s starimi zemljiškimi knji-

gami pa sta tau spitavala, sto so bili Zetek pa sto so bili



Ani Kürnjek je doma iz Andovec

so se tak zvali, ka Zetek. Tau je zato bilau, ka smo mi žlata bili, moja baba se je tó tak zvala, ka Zetek Rozalia, zato smo vsigdar mejaške bili.«

- Kak so se pisali Zetek ali tak, kak v stari zemljiški knjigaj pišejo, ka Zetegh?

»Dja tak vejm, zato ka sem večkrat gledala stare papire, ka moja baba so se tak pisali, ka Zetegh, samo sledkar je s tauga Zetek gratalo.«

- Kak si prajla, grúnta ste meli zavole, tak ka delati je tó trbelo. Na ednom kejpi sta dva možaka na poštiji s kosauf, sto sta tejva?

»Tau je moj oča pa saused Kovačin Kari, gda sta domau šla s košnje. Njiva sta vsigdar tak šegau mela odti kosit, ka vsigdar sta dva kosila, gnauk pri Kovačini, gnauk pa pri nas. Tau sta prajla, ka tak je baukše, bola veselo bilau kositi pa bola brž sta zgotauvila tó.«

- Gde sta kosila, ka biciklin

gda je delati trbelo.«

- Je še eden taši kejp, gde več lústva stoji pred ramom, sto so oni?

»Tau je pri Kovačini, markovski pop so na srejsda, depa ime več ne vejm, kak so se zvali. Djalentjin Djauži pa žena stojita še tam pa moja mati, depa ka je moglo biti, ka so se tak slikali, tau ne vejm. Kak sem že prajla, mi smo dosta odli vtjüpar pa eden drugoma smo pomagali. Oni

- Tašoga reda, gda so vtjüpar delali ali karte špilali, so gvúšno dosta vse pripovej-dali vam mlajšom, nej?

»Dosta so pripovej-dali, depa kakšni so mlajši, malo smo nika sprvoga poslušali, sledkar pa že nej tak fejst, ranč tak, kak je gnesden mladina.«

- Piti je bilau?

»Bilau, vino, šör, vse, ka so doma redli, te je piti v bauta ništje nej tjöjpo. Vsakši emo lugaš, gde so grauzdje pauva-



Ani pa Margit Čer küjata za gostúvanje

so te še spodkar v dolej meli ram, tak ka nej smo bili daleč kraj tū nej eden od drugoga. Po vačaraj so sploj dostakrat karte špilali, najbola v zimi,

li, pa ranč tak hmel pa pšeni-co, s toga so pa šör tjöjali. Dja sem te šör sploj rada mejla, gnauk, zdaj sledkar sem ga probala doma stjójati, depa

Dejdek po maminoj strani

Kürnjek, zato ka gnauksvejta skur cejla zemlé, ka so v Andovci bile, so te dvej dru-



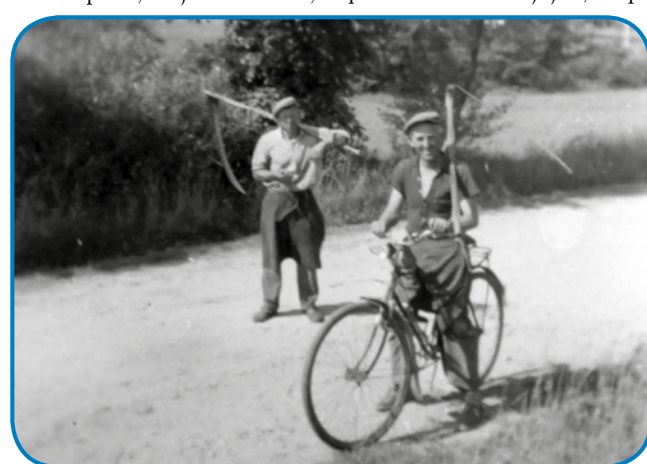
Andovčani z dolenskim župnikom pred njegovim fičojem

žine mele prejk.

»Vse grúnt, ka smo meli, je tak biu, ka je ena parcela od Zetek familije bila, druga od Kürnjek familije. Ka naši sausedje so vsigdar Vrnji bili, oni

mata pri seba?

»Dja tak mislim, ka tam sta mogla kositi, kak je tista paut, stera v Dolejnca pela, zato sta z biciklinom bila. Ovak sta tū dobriva padaša bila, nej samo,



Oče pa Kovačin Kari

gda je nej bilau telko dela. Dostakrat tak dougo so se špilali, ka so karte domau odnesli.«

- Zaka?

»Zato ka že vnoči dvej vöra bejla, vsikši je svoje karte v žepko djau, nej ka bi se vtjüpz-mejšale pa te drügi den so se tadale špilali.«

nej se mi je posrečilo, pa ne vejm, zaka. Mogla bi nišoga starejšoga spitavati, leko ka bi mi še stoj vedo kakšne dobra tanače dati, kak se šör dela.«

Karči Holec

3. decembra sta se rodila poet in univerza

3. decembra 1919 ob 10. uri dopoldne je imel v dotedanjem kranjskem deželnem dvorcu v Ljubljani prvo predavanje na novih univerzitetnih tleh tedaj 28-letni, že mednarodno cenjeni in uveljavljeni slavist *Fran Ramovš*. Najprej je vneseno dejal, da stopa »slovenski na-

zofski fakulteti.

Letošnji slovenski kulturni dnevi so bili posvečeni stoletnici Univerze v Ljubljani. Preden bi dolgoletni redni profesor obče zgodovine 18. in 19. stoletja in kasnejši znanstveni svetnik na Inštitutu za novejšo zgodovino Peter Vodopivec orisal preteklih

je dvajset let pozneje preživel eno svojih najboljših in najbolj vznemirljivih študijskih let v Budimpešti, zato se na Madžarsko vedno rad vrača.

Gost je poudaril, da čeprav že nekaj časa več ni aktiven profesor, je še zmeraj raziskovalec, ki ga posebej zanima zgodovina slovenskega izobraženstva. In kakor smo slišali, so se prav slovenski izobraženci in politiki začeli za ustanovitev slovenske univerze zavzemati v revolucionarnem letu 1848. Slovenski študentje so do propada habsburške monarhije študirali najpogosteje na Dunaju oziroma še v Gradcu, Pragi ali Krakovu, univerze na Ogrskem so obiskovali le dijaki iz Prekmurja. Med slovenskimi študenti so prevladovali bogoslovci, šele na koncu 19. stoletja so jih dohiteli pravniki, medicinci, filozofi in tehniki.

V času liberalizacije političnega življenja od 60. let 19. stoletja dalje je gibanje za ustanovitev univerze v Ljubljani oživel. V letih pred prvo svetovno vojno so se naporom pridružili slovenski študentje in tudi vse tri slovenske stranke, torej katoliška, liberalna in socialdemokratska.

Vsa ta prizadevanja so z izbruhom prve svetovne vojne zamrla, že novembra 1918 pa je bila v Ljubljani ustanovljena »Vseučiliška komisija«, ki je pričela s pripravami. Med politiki je sicer prevladovalo mnenje, da ne kaže hiteti: češ da ni dovolj ustreznih profesorjev, zainteresiranih študentov in denarja. S politično akcijo je vendarle uspelo doseči, da je vlada junija 1919 sprejela zakonski načrt, ki ga je potrdil tudi začasni parlament.

Decembra 1919 se je na ljubljansko univerzo vpisalo 942 študentov, od tega 28 deklet, prvi rektor ustanove je bil matematik *Josip Plemelj*. V deželnem dvorcu na današnjem Kongresnem trgu sta dobili prostor poleg uprave le pravna in filozofska fakulteta, ob obeh

teh so se predavanja začela še na teološki, medicinski in tehnični fakulteti.

V dvajsetih letih so se v Beogradu ponavljali poskusi, da bi zmanjšali univerzitetne stroške, zato so leta 1929 ljubljansko univerzo v obupu poimenovali po kralju *Aleksandru I*. Kljub temu so se finančne razmere izboljšale šele v drugi polovici tridesetih let, ko so tudi začeli graditi novo univerzitetno knjižnico. Univerza je postala nepo-

v prvi polovici 60-ih let postali nov politični dejavnik in prirejali množične zборе.

Ko so politično krmilo v Jugoslaviji prevzeli liberalnejši komunisti, so profesorjem in študentom omogočili več možnosti za mednarodno sodelovanje. Ustanova se je odprla sodobnim znanstvenim tokovom, novim teoretskim izhodiščem ter tujim strokovnjakom. Univerza v Ljubljani se je ves čas prostorsko širila, čeprav je



Izredni član SAZU prof. dr. Peter Vodopivec je v sombotelski Pavlovi sobi potegnil še več kot stoletni zgodovinski lok

rod z ustanovitvijo univerze v zgodovino, ki je ne bo nihče nikoli več izbrisal«, nato pa spregovoril o historični gramatiki slovenskega jezika. Stoletna zgodba Univerze v Ljubljani se je pričela.

Skoraj natanko na dan centenarija, 2. decembra, so se v Pavlovi sobi sombotelskega univerzitetnega središča ELTE-SEK zbrali predavatelji in slušatelji slovanskih jezikov oziroma književnosti, da bi prisluhnili predavanju zgodovinarja prof. dr. Petra Vodopivca, izrednega člana SAZU, o stoletni zgodovini osrednje visokošolske in znanstvenoraziskovalne ustanove v Sloveniji.

Organizatorica dogodka, lektorica slovenskega jezika v Sombotelu, *Lea Lehner* je med gosti pozdravila generalno konzulko RS *Metko Lajnsček* in predsednico Zveze Slovencev na Madžarskem *Andreo Kovács*, nato pa objasnila, da se odvijajo Svetovni dnevi slovenske kulture na več kot 62 univerzah po svetu že vrsto let, in sicer v sklopu programa Slovenščina na tujih univerzah, ki ga izvaja Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik pri ljubljanski Filo-

sto let, je porabska etnologinja (in dopisna članica SAZU) *Marija Kozar* prisotne opozorila, da je dekanat Filozofske fakultete v Ljubljani med svoje sodelavce že novembra 1920 povabil prekmurskega polihistra *Avgusta Pavla*. Ker pa v proračunu fakultete še niso namenili sredstev katedri za madžarski jezik, bi lahko Pavel postal le asistent ali lektor. Čeprav bi ga lahko po kasnejši potrditvi iz Beograda imenovali celo za docenta na »stolico za madžarščino in za madžarsko-jugoslovanske odnošaje v jeziku, literaturi in kulturi«, so bile politične razmere tako negotove in navezanost Pavla na rodno pokrajino tako močna, da je vsestranski znanstvenik ponudbo odklonil. *Marija Kozar* je gostujočemu profesorju izročila kopijo pisma, ki ga je od ljubljanskega dekanata prejel Avgust Pavel in katerega izvirnik hrani njegova hči *Judita Pavel*.

Peter Vodopivec je dejal, da je z zakoncema *Marijo Kozar* in *Francekom Mukičem* sodeloval že pred 45. leti, ko se je kot asistent z zanimanjem vpisal na njun lektorat madžarskega jezika. Kakor je še povedal,



Podoba kranjskega deželnega dvorca, preden je leta 1919 postal sedež Univerze v Ljubljani

grešljivo središče slovenskega znanstvenega, kulturnega in (s študentskimi gibanji) političnega življenja.

Ustanova je - na videz lojalno do okupatorskih oblasti - delovala tudi v letih druge svetovne vojne, zaradi načrtno fašizacije študentov in zapiranja slovenskih profesorjev pa so ideje Osvobodilne fronte med mladino padle na plodna tla.

Kmalu po prihodu partizanskih enot v Ljubljano maja 1945 sta »znanost in umetnost postali ljudska lastnina«. Medicinska fakulteta je dobila višje letnike, ostalim so se postopoma pridružile še gospodarska in agronomski fakulteta, ustanovljene so bile umetniške akademije. Komunistične oblasti pa so takoj dale vedeti, da želijo imeti tudi univerzo pod nadzorom, tako jo je moralo v letih 1946-1960 zapustiti več kot štideset predavateljev. S kasnejšimi reformnimi poskusi se je kakovost študija znižala, kar je vznemirilo tudi študente, ki so

gradnja posebnega kampusa ostala brez podpore. Število študentov je v posameznih obdobjih močno naraslo (1955 - ok. 6.000; 1968 - ok. 9.400; 1991 - ok. 25.800).

V lanskem šolskem letu je bilo na 23 fakultetah in treh umetniških akademijah Univerze v Ljubljani (ki po ustanovitvi visokošolskih zavodov v Mariboru, Kopru in Novi Gorici ni več edina) vpisanih ok. 38.000 študentov, ki jih je izobraževalo več kot 6.000 visokošolskih sodelavcev. Vsako leto se na zavod vpiše tudi dva do tri tisoč tujih študentov, kar dokazuje, da je Univerza v Ljubljani v svetu priznana in prepoznavna ustanova, je svoj oris zaključil Peter Vodopivec.

Srečanja so se udeležili nekdanji študentki in nekdanji študent Univerze v Ljubljani iz Porabja in skupaj z ostalimi nejevoljno ugotovili, da danes ni porabskega študenta v slovenski prestolnici.

-dm-

»MÜJA NE MORE ŠKAUDITI ELEFANTI«

Krau *Matjaš Hunyadi* je nej od svoje prve, nej od drüge žené nej emo mlajše. V slejdnji lejtaj svojoga žitka se je trüdo, ka bi vogrski tronuš erbo njegov nezakonski sin od edne avstrijske varašanke *János Corvin*. Imenuvo ga je za grofa pa kneza, dau ma je veuke grünte, depa po njeg-



Vlovljeni pavri so mogli gristi mesau svojoga »krala« Györgya Dózsa

voj smrti so se včasik zglasili prautikandidati: eden polski knez ino rimsko-nemški pa češki krau. Državni djilejš v Rákosi je leta 1490 končno odebro češkoga krala *Vladislava (Ulászló) II*.

Dvej desetletjti je biu mér v kralestvi, Törki so eden grad nej prejkvzeli na djužnoj grajnci, donk pa je mauč krala preminaula. Velikaši so dosegnili, ka so porci menjši gratali, Matjašov plačani »črni šereg« so vrazmo spisili. Gda je leta 1512 *Selim I.* törski sultan grato, je obnauvo agresivno balkansko politiko stari cajtov. Grajnca med Madžari pa Osmani se je prauti söveri meknila do Save, zatok je pápa *Leon X.* znauvič vküppauzvzo križarske (keresztes) šerege. Vogrski nadpüšpek *Tamas Bakócz* je apriliša 1514 vözglaslo pozvanje.

Med križarskimi sodakami je bilau dosta mali nemešnjakov, pavrov, vitezov, varašanov, plebanošov ino dijakov, vküp so prišli v veukoj numeri. Gnalo je je zelenje po slobaudnosti, depa sveta bojna

prauti poganom tö. Pápa jim je obečo odpüščenje vsej grejov ino vökivečno blajženost. V cejlom rosagi se je zbralo kauli 40 gezero sodakov - zemliški gospaudge pa so bili prauti toma zberanji, vej so se pa bodjali, ka niške nede delo na njini njivaj. Zatok so se križarge pomalek obrnau-

od tistoga mau pa je en paver več nej mogo püšpek gratati. Ta rendelüvanja je v svojom eričnom »Tripartitumi« (knigi v trej talaj) zbrau dvorni fiškališ *István Werböczy*. Leta 1516 je vogrski krau grato desetletjni *Lajoš II.*, štiri lejta kisnej pa so za törskoga sultana odebrali *Sulejmana I.* Osmanski prejdjen je za en malo prejkvzeu Beograd (Nándorfehérvár), poganskim šeregom so tak bile opte dveri prauti znautrašnjim talom Vogrske. Kraleski dvaur je nej mogo poslati peneze na djužno grajnco, vej je pa krau *Lajoš II.* petkrat menje porcov nutpaubro kak krau *Matjaš*. Tistoga ipa so dojspisali: »V Budi nemajo s koj küjati, morejo na pausado vzeti 14 tolarov«. Mali nemešnjaki so vsikdar vekšo mauč meli v državnom djilejši, donk pa so se nej spravlati s törskov nevarnostjov.

Na gnešnjom Slovačkom so rudarge (bányászok) vekše plače terdjali, ka so jim - zveksoga nemški - gospaudge nej steli dati. Zatok so se februara 1526 zdignili delavci v varašaj Besztercebánya, Selmecebánya ino Körmöcbánya, štere so strašanj-sko dojbili ino njine voditele kaštigali s smrtjov. Zvün socialni nemérov je bilau vsikdar več svajüvanja v pitanjaj vöre ino morale tö. Rimska Mati Cerkev je bila v krizi, nej so go mogli očistiti pa prenaviti. 31. oktaubra 1517 je zatok avguštinski barat ino profesor teologije v Wittenbergi *Martin Luther* vözglaslo svoje nauve ideje: grej leko prej samo Baug odpüsti; pred Božim licem so dühovniki ino vörniki gnaki; rejč Biblije má vekšo mauč kak liki pápe pa sinode. »V Romi kralüje Antikristu« - je predgo Luther, od šteroga misli so naglo popularne gratale, vej je pa nadrukni-vane knige štelo vsikdar več pismeni lüdi.

li prauti gospaudom, začnili so terdjati gnakost vsej lüdi. Krau *Vladislav* pa nadpüšpek *Bakócz* sta dojstavila rukivanje. Tau pa je bilau samo patruli na odjen, na čelo sodakov je staupto sekeljski vitez *György Dózsa*. Paverski šeregi so se obrnauti prauti cerkvenim pa posvejtnim velikašom, vmardjali so, robili pa vužigali, kak liki bi želejli nazajvzeti vse, ka so jim stolestjta krajdjemali. 15. juliuša so je velikaši dokončno dojbili pri Temešvari ino krvavo dojzračunali ž njimi.

Tau, ka so *Dózsa* na žareči tronuš posadili, je kisnejša legenda, vej bi pa tau eden človek nej živ vödržo. Istina pa je, ka so mogli njegovi sodacke z ognjenimi klejščami njegovu mesau trgati ino ga sirauvo zesti. Tau je bilau spoj strašno kaštiganje, tau mantranje pa so tistoga ipa dostakrat nücali. Državni djilejš je po rabuki naprejspiso, ka se tlačani (jobbágyok) ne smejo na eden drügi grünt spakivati, en den ali dva morejo šenki delati za svojoga gospodara,

Na Vogrskom so nauvo vöro oprvin prejkvzeli Nemci po varašaj pa kralica *Marija Habsburg*, madžarski velikaši pa so bili sigurno prauti njej. Vmardjali pa sežigali so protestantske vörnike, tau je želejla vogrska Cerkev tö. Toma cajti pa se leko zavali-mo, ka so katoličanjci vödali prvo knigo s predgami pa legendami v madžarskoj rejči (»Érdy-kódex«).

Do srejde 1520-lejt je

protivnikom. Bitka je trpela samo edno vöro pa pau, končala se je katastrofalno - kak liki tista pri vesi Muhi leta 1241. Spadnilo je dosta sodacki prejdjov ino kauli 10 gezero sodakov, mladi krau *Lajoš II.* se je zalejo v potoki Csele, gda je sto na svojom konji vkrajzbejžati. Ali bi se leko ovak zgaudilo? Čednjaki pravijo, ka zavolo dosta vekše mauči Osmanov nej. Katastrofa pa bi nej tak



Na kejpi Bertalana Székelya (1860) vidimo, kak so najšli mrtvo tejljo mladoga krala Lajoša II.

obrambna mauč Vogrskoga kralestva minimalna gratala. Törski sultan se je že odlaučo, ka leta 1526 dojzračuna s tem neprijateljskim rosagom, zatok je zbrau 60-70 gezero sodakov s 300 štükami pa 800 šiftami. Mašerali so gor po pravom bregej Donave, 10. juliuša prišli do Beograda ino za tri kedne pri Osijeki (Eszék) že prej Drave stau-pili.

O törskoj nevarnosti so na kraleskom dvauri že sprtoleti znali ino se pripravlati - depa premalo. Krau se je eške samo 20. juliuša napauto z Bude, vojvoda *János Szapolyai* pa srejdí augustuša z Erdeljskoga. Tak se je leko zgaudilo, ka so v Mohač v pravom cajti nej taprišli nej Szapolyai, nej rovački ban *Fran Krsto Frankopan* ino nej češki pa polski šeregi. Vogrska sodačija z 20-25 gezero sodakami pa 85 štükami se je 29. augustuša vküpvdarila z osmanskim

veuka bila, če bi vogrska sodačija v pravom cajti na djug kralestva prišla, vej bi pa Törki bole pomalek dale prihajali. Če bi dobili malo cajta, bi do septembra taprišli partnerski šeregi na pomauč, če bi pa vküppauzvzvali pavre, bi tej mabiti leko pomagali kak pri Beogradi leta 1456.

Po zmagi pri Mohači je törski šereg brezi žmécave prišo do Bude, štero je vözrobiu pa gorvužgo. Vse ka so leko zdignili, so neprijateli krajodnesli na šiftaj pa kaulaj, z več gezero robi so se 21. septembra napautili domau. Srejdjnevöško Vogrsko kralstvo je edno stoletje pa pau vrlo branilo svoje djužne grajnca ino krščanjsko Evropo, leta 1526 pa se je donk vküpporüšilo pod veukim osmanskim klapačom. Kak je eden törski sodački prejdjen tistoga ipa pravo, »edna müja ne more škauditi ednoma elefanti«.

-dm-

PETEK, 13.12.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.20 Vem!, kviz, 12.00 Divjina v srcu (VII.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Tarča, Globus, Točka preloma, 15.25 TV-izložba, 15.35 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 16.05 TV-izložba, 16.20 Čist zares: Strip, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zadnja beseda! 18.00 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 18.10 Bacek Jon: Piščalka, risanka, 18.25 Na lepše, 19.00 Dnevnik Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz: 36. oddaja, 20.55 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Kinoteka: Zelig, ameriški film, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.55 Napovedujemo

PETEK, 13.12.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.25 Videotrak, 10.10 Prisluh-nimo tišini: Jezik enakopravnosti, 10.50 Alpe-Donava-Jadran, 11.25 Biatlon - svetovni pokal: sprint (Ž), 12.45 Gušti: Naša stvar v Kinu Šiška, koncert, 14.10 Biatlon - svetovni pokal: sprint (M), 15.30 Judo: svetovni pokal, zaključni turnir, 16.45 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.25 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.55 Divjina v srcu (VII.), britanska nadaljevanka, 18.45 Čist zares: Strip, 19.15 Videotrak, 19.55 Rokomet - liga NLB: Riko Ribnica : Trimo Trebnje, 14. kolo, 21.30 Bojevnica, koprodukcijski film, 23.20 Televizijski klub: Veseli december - preveč alkohola, 0.10 Zadnja beseda!, 0.50 Videotrak, 1.30 Biatlon - svetovni pokal: sprint (M), 2.40 Info kanal

SOBOTA, 14.12.2019, I. spored TVS

6.05 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.20 Osvežilna fronta: Apokalipsa, oddaja za mladostnike, 10.55 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 11.20 TV-izložba, 11.40 Tednik, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.05 Zadnja beseda! - izbor, 15.00 Bolnišnica New Amsterdam (I.), ameriška nadaljevanka, 15.55 Nova dvajseta (II.): Vroč seminar, slovenska nadaljevanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Duhovni utrip, 17.35 Slovenski magazin, 18.00 Ozare, 18.10 Ambienti, 18.40 Hej, hej, Šapice! risanka, 18.50 Mandi: Mula, risanka, 19.00 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz: 37. oddaja, 20.55 Kaj dogaja? Z Jonasom, 21.20 MamaOčeSin, britanska nadaljevanka, 22.20 Poročila, Šport, Vreme, 22.45 Sedmi pečat: Tiha strast, koprodukcijski film, 0.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 2.15 Napovedujemo

SOBOTA, 14.12.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 5.50 Videotrak, 6.50 Na lepše, 7.15 Spomini: Lea Talanyi Pfeifer, 8.50 Alpski magazin, 9.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 10.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: superveleslalom (Ž), 11.40 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (Ž), 1. serija, 12.25 Smučanje prostega sloga - svetovni pokal: smučarski kros, 12.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 2. vožnja, 13.55 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski tek, sprint, 14.50 Biatlon - svetovni pokal: zasledovalna tekma (M), 15.35 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (Ž), 2. serija, 15.50 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), 17.50 Judo: svetovni pokal, zaključni turnir, 18.55 Deskanje na snegu - svetovni pokal: paralelni veleslalom, 20.15 Dobro jutro na Norveškem, norveški film, 21.55 Zvezdana, 22.45 15 let skupine Big Foot Mama, 2. del koncerta, 0.10 Videotrak, 1.20 Alpsko smučanje - svetovni pokal: superveleslalom (Ž), 2.35 Info kanal

NEDELJA, 15.12.2019, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 9.50 Govoreči Tom in prijatelji: Tekovanje, risanka, 10.00 Kozmo: Fossil, belgijska otroška nanizanka, 10.25 TV-izložba, 10.40 Med valovi, 11.05 Ozare, 11.10 Obzorja duha: Ženska ženski tek, 12.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 14.30 Na lepše, 15.05 Osamljeni

so hrabri, ameriški film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Muk: Lov na zaklad, risanka, 19.00 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Luisa Spagnoli, italijanska nadaljevanka, 21.00 Intervju: dr. Vinko Rajšp, 21.55 Poročila, Šport, Vreme, 22.20 Sveto, japonsko-ameriški dokumentarni film, 23.40 G. Verdi, Rigoletto, kvartet (B. Bobro, M. Bohinec, B. Robinšak, J. Vidic), 23.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.20 Dnevnik, 0.40 Politično s Tanjo Gobec, 0.50 Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.15 Napovedujemo

NEDELJA, 15.12.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 6.40 Videotrak, 7.35 Duhovni utrip: Odkleni svojo dediščino, 7.50 Glasbena matineja, 8.20 Joker, kviz: 36. oddaja, 9.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (M), 1. vožnja, 10.30 Joker, kviz: 37. oddaja, 11.55 Biatlon - svetovni pokal: zasledovalna tekma (Ž), 12.35 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (M), 2. vožnja, 13.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: paralelni slalom (Ž), finale, 14.45 Biatlon - svetovni pokal: štafeta (M), 15.50 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), 17.50 Mogočni vlaki: Sibirija - skozi led in sneg, 18.50 Ambienti, 19.20 Videotrak, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Res čuden kamen: Oblikovanje Zemlje, britansko-ameriška dokumentarna serija, 20.50 Skupina Karamazoff - spomini na leta v Sohu, španska dokumentarna oddaja, 21.55 Vikend paket, 23.25 Zvezdana, 0.05 Kaj dogaja? Z Jonasom, 0.40 Videotrak, 1.45 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M)

PONEDELJEK, 16.12.2019, I. spored TVS

6.10 Utrip, Zrcalo tedna, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.20 Na lepše, 12.00 Divjina v srcu (VII.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Panoptikum: Brajna kultura in Slovenci, 14.25 TV-izložba, 14.35 S-prehodi: Primorska poje, 15.05 Dober dan, Koroška, 15.35 TV-izložba, 16.10 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zadnja beseda! 18.10 Malčki: Klobučnikova ušesa, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Pisave: Véronique Olmi, Aleksandar Gatalica in José Morella, 23.30 Glasbeni večer, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.40 Napovedujemo

PONEDELJEK, 16.12.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.25 Videotrak, 10.10 Otroški program: Op! 10.40 Obzorja duha: Ženska ženski tek, 11.15 Dobro jutro, 14.10 Dober dan, 15.10 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 16.00 Minljivost meje, dokumentarni film, 17.10 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.00 Divjina v srcu (VII.), britanska nadaljevanka, 18.55 Studio Kriškra: Uganke, mozaična lutkovna oddaja za otroke, 19.20 Videotrak, 20.00 Mogočni vlaki: Vietnam - Ekspresni vlak ponovne združitve, potopis, 20.55 Z ljubeznijo, Vincent, koprodukcijski film, 22.30 Nadia Comaneci - telovadka in diktator, francosko-romunska dokumentarna oddaja, 23.40 Sestrična, kratki igrani film AGRFT, 2009, 0.15 Videotrak, 0.45 Info kanal

TOREK, 17.12.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.20 Vem!, kviz, 12.00 Divjina v srcu (VII.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Studio City, 14.25 TV-izložba, 14.40 Duhovni utrip: Odkleni svojo dediščino, 14.55 TV-izložba, 15.30 Kanape - Kanapé, oddaja za mlade, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Koda, 18.05 A več, koliko te imam rad: Kdor najde, obdrži, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Bolnišnica New Amsterdam (I.), ameriška nadaljevanka, 20.50 Afganistan, 1979 - vojna, ki je spremenila svet, francoska dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Spomini: Lea Talanyi Pfeifer, 3. del, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.55 Napovedujemo

TOREK, 17.12.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 8.45 Videotrak, 9.30 Pisave: Véronique Olmi, Aleksandar Gatalica in José Morella, 10.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (Ž), 1. vožnja, 11.25 Dobro jutro, 13.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (Ž), 2. vožnja, 14.30 Slovenski magazin, 15.00 Joker, kviz, 17.05 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (Ž), 18.05 Divjina v srcu (VII.), britanska nadaljevanka, 19.00 Moja soba: Luna in Vito, resničnostna oddaja, 19.20 Videotrak, 20.00 Športnik leta 2019, 21.30 Smučanje prostega sloga - svetovni pokal: smučarski kros, 22.40 Nogomet - svetovno klubsko prvenstvo: polfinale, 0.35 Kaj govoriš? = So vakeres?, 0.55 Zadnja beseda!, 1.40 Videotrak, 2.15 Športnik leta 2019

SREDA, 18.12.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.20 Vem!, kviz, 12.00 Divjina v srcu (VII.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Intervju: dr. Vinko Rajšp, 14.20 TV-izložba, 14.30 Osmi dan, 15.00 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.30 TV-izložba, 16.00 Male sive celice, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Mestne promenade: Novo mesto, dokumentarna serija, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale: Edvard Kocbek: Strah in pogum, 18.05 Zmedi gre v Zakajzato: Brbončice, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Tisti čas leta, danski božični film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Profil: Sebastian Cavazza, 23.40 Mestne promenade: Novo mesto, dokumentarna serija, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.40 Napovedujemo

SREDA, 18.12.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 8.55 Videotrak, 9.45 Kanape - Kanapé, oddaja za mlade, 10.30 Koda, 11.05 Dobro jutro, 14.00 Dober dan, 15.05 Ambienti, 15.40 Vikend paket, 17.20 Divjina v srcu (VII.), britanska nadaljevanka, 18.20 Nogomet - svetovno klubsko prvenstvo: polfinale, 20.20 Žrebanje Lota, 20.30 Po sledih baleta na Slovenskem, dokumentarna serija o baletu, 21.30 Wisting, koprodukcijska nadaljevanka, 22.30 Kino Šiška 10, dokumentarni film, 23.50 Videotrak, 0.35 Nogomet - svetovno klubsko prvenstvo: polfinale, 2.25 Info kanal

ČETRTEK, 19.12.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.20 Vem!, kviz, 12.00 Divjina v srcu (VII.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Hitlerjeva biblija, dokumentarni film, 14.25 TV-izložba, 14.35 Slovenski utrinki, oddaja madžarske TV, 15.05 Težišče - Sülypont, pogovorna oddaja, 15.35 TV-izložba, 16.05 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko: Medijska pismenost 1, 18.00 Sovice: Mali progasti prijatelj, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.50 Kdo je ubil Daphne, italijanska dokumentarna oddaja, 0.50 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 1.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.35 Napovedujemo

ČETRTEK, 19.12.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.25 Videotrak, 10.15 Mestne promenade: Novo mesto, dokumentarna serija, 11.00 Dobro jutro, 12.55 Deskanje na snegu - svetovni pokal: paralelni veleslalom, 14.10 Biatlon - svetovni pokal: sprint (M), 15.20 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 16.45 Deskanje na snegu - svetovni pokal: paralelni veleslalom, 18.00 Divjina v srcu (VII.), britanska nadaljevanka, 18.55 Fircologi: O napovedovanju prihodnosti, dimnikarjih in pridobivanju soli, mozaična oddaja za otroke, 19.20 Videotrak, 20.00 Veličastne reke sveta: Nil, britanska dokumentarna serija, 20.55 Avtomobilnost, 21.25 Ambienti, 21.55 Spogledljiva klasika ... Friedrich Gulda: Koncert za violončelo in pihalni orkester, 22.30 Božični koncert Hippy Christmas z Big bandom RTV Slovenija in Alenko Godec, 23.45 Videotrak, 0.25 Deskanje na snegu - svetovni pokal: paralelni veleslalom, 1.40 Biatlon - svetovni pokal: sprint (M), 2.55 Info kanal



ÜNNEPELŐ – PREDPRAZNIČNO SREČANJE

SZENTGOTTHÁRD 2019. december 21.

MONOŠTER, 21. DECEMBER

Széchenyi István Általános Iskola Sportcsarnoka
Športna dvorana OŠ Széchenyi

16.00. Pásztorjáték – avagy a Bozzai battaliázó Božično koledovanje iz kraja Bozzai

- A Partium Alapfokú Művészeti Iskola

néptáncosai, Partium Táncegyüttes Szentgotthárd, Béri Balogh Ádám Táncegyüttes

A Békefi Antal által felgyűjtött és a Vasi népdalok c. kiadványban publikált páztorjáték, a Bozzai battaliázó adja az alapot és okot a Kisjézus megajándékozására. Stílusosan a táncoskák által bemutatott játékokból, táncokból álló produkciókkal örvendeznek a Megváltó eljövetelének.

18.00. „Pogányt vittünk, keresztényt hoztunk.”

„Odnesli smo pogana, prinesli kristjana.” (plesni teater)

Táncszínházi előadás Vas megyei zenei-, tánc-, és szokások gyűjtése alapján. Szentivánéjtől a Rönkhúzásig, a csecsemő kortól a felnőtt korig. 120 néptáncos részvételével.

Közreműködnek:

a szombathelyi Ungareca Táncegyüttes, a körmenyi Béri Balogh Ádám Táncegyüttes, a szombathelyi Dr. Pesovár Ernő AMI Mákszem, Zsendice, Mákvirág csoportjai

Zene: Boglya Népzenei Együttes

Dramaturg: H. Nagy Katalin

Színpadra állította: Csollányné Horváth Krisztina és Csollány Csaba

Razvojni program naj bi pomagal tudi pri ohranjanju identitete



Prispevek z naslovom Prihodnost Slovenskega Porabja je slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss predstavila pred dnevnim redom plenarnega zasedanja madžarskega parlamenta 2. decembra 2019.

Razlog za njen prispevek je bil, da je madžarska vlada sprejela sklep št. 1618/2019, v katerem se je odločila za podporo Razvojnemu programu Slovenskega Porabja. Podpora naj bi prispevala k razvoju pokrajine in s tem zadržala mlade na rodni grudi. Razvijalo naj bi se gospodarstvo, ki je bilo zaradi 40-letne odrezanosti in izoliranosti nerazvito. Le-to naj bi zagotavljalo prebivalcem Porabja zadostno osnovo za normalno življenje, kakor tudi osnovo za ohranjanje in razvoj slovenskega jezika, kulture in identitete.

F. Sütő

Skupaj so pripravljali adventne vence



Slovenska samouprava v Sakalovcih je pred začetkom adventnega časa pripravila delavnico, na kateri so si udeleženci lahko naredili adventni venec. Pri tem sta jim pomagali animatorka Eva Dezső in cvetličarka iz Slovenske vasi Bea Domjan.

LRH, foto: Bálint R.

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD. Številka bančnega računa: HU75 11747068 20019127 00000000. SWIFT koda: OTPVHUHB